

15. Pro vnesennia zminy do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy shchodo perevyschennia viiskovoiu sluzhbovuiu osoboioi vlady chy sluzhbovykh povnovazhen [On the introduction of amendments to the Criminal Code of Ukraine regarding the abuse of power or official authority by a military official] : Zakon Ukrainy vid 07 kvitnia 2015 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/290-19#n2>. [in Ukr.].

16. Pro zabezpechennia prav i svobod hromadian ta pravovyi rezhym na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy [On ensuring the rights and freedoms of citizens and the legal regime in the temporarily occupied territory of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 15 kvitnia 2014 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>. [in Ukr.].

17. Pro zasudzhennia komunistychnoho ta natsional-sotsialistychnoho (natsystskoho) totalitarnykh rezhymiv v Ukraini ta zaboronu propahandy yikhnoi symvoliky [On the condemnation of the communist and national socialist (Nazi) totalitarian regimes in Ukraine and the prohibition of propaganda of their symbols] : Zakon Ukrainy vid 09 kvitnia 2015 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19#n71>. [in Ukr.].

18. Pro pravovyi status osib, znyklykh bezvisty za osoblyvykh obstavyn [On the legal status of persons who have disappeared under special circumstances] : Zakon Ukrainy vid 12 lypnia 2018 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#n239>. [in Ukr.].

19. Fris, P. L. (2005) Kryminalno-pravova polityka Ukrainiskoi derzhavy: teoretychni, istorychni ta pravovi problem [Criminal law policy of the Ukrainian state: theoretical, historical and legal problems]. Kyiv : Atika. 332 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Yurii Harkusha. The formation of the criminal law policy of Ukraine under the russian-Ukrainian war before the introduction of martial law. The article examines the features of the criminal law policy of Ukraine in the conditions of the russian-Ukrainian war before the introduction of martial law (February 20, 2014 – February 23, 2022). It is substantiated that changes and additions to the criminal legislation of Ukraine since the beginning of the war of the russian federation against Ukraine and before the introduction of martial law only partially took into account the actual beginning of this war (out of one hundred and seventeen laws on amendments and additions, only fifteen directly or indirectly took into account the fact of armed aggression of the russian federation against Ukraine).

Seven directions of criminal law policy of Ukraine are highlighted: 1) criminal law policy in the sphere of national security of Ukraine; 2) criminal law policy in the sphere of protection of freedom, honor and dignity of the person; 3) criminal law policy in the sphere of public safety protection; 4) criminal law policy in the sphere of protection of public order and morality; 5) criminal law policy in the sphere of protection of state secrets, inviolability of state borders, provision of conscription and mobilization; 6) criminal law policy in the field of protection of the established order of military service; 7) criminal law policy in the field of peace protection, human security and international legal order.

It is proved that possible directions of the formation of criminal law policy in the studied time period, related to the regulation of criminal law relations in the spheres of determining the circumstances that exclude the criminal illegality of an act, remained outside the attention of the legislator, exemption from criminal responsibility and punishment, etc., taking into account the actual status of the territory of the country, which was divided into occupied, de-occupied and unoccupied at the beginning of the war.

Keywords: criminal law policy, historical and legal method, russian-Ukrainian war, martial law, occupied territory, de-occupied territory, unoccupied territory.

УДК 342.951:351.88

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-5-38

Андрій КАЛАШНИК[©]

аспірант

(Дніпровський державний університету
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕАГУВАННЯ НА ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ: ЇХ ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ

Забезпечення національної безпеки та запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам – одна з головних основ розвитку суспільства і держави. Саме суб'єкти адміністративно-правового реагування на виклики та загрози національній безпеці України забезпечують захист безпеки країни та створюють нові механізми для її зміцнення.

Головним суб'єктом є держава, що використовує власні механізми та правові заходи впливу на суспільні відносини і забезпечує ефективне функціонування системи безпеки.

© А. Калашник, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-2320-7506>

d_alpaa@dduvs.edu.ua

Національна безпека в Україні забезпечується державою в особі влади, суспільством в особі громадян та іншими допоміжними суб'єктами в особі волонтерів, організацій тощо. Ця структура суб'єктів має вертикальну будову.

Проте найважливішим суб'єктом завжди буде держава, яка відповідно до Конституції і внутрішнього законодавства гарантує безпеку всіх громадян на території України, а також захист і заступництво своїм громадянам поза межами країни. Далі за цією будовою йде суспільство, а саме українці, які своїми діями сприяють органам державної влади у забезпеченні надійної та захищеної системи національної безпеки, а вже після – допоміжні суб'єкти, які частково виконують заходи щодо покращення та забезпечення стабільного захисту національної безпеки України.

У представленому дослідженні сформовано поняття «суб'єкт забезпечення національної безпеки», проаналізовано повноваження таких суб'єктів та їхню взаємодію у сфері забезпечення національної безпеки.

Висвітлено власне бачення щодо класифікації суб'єктів за їх повноваженнями відповідно до проведеного аналізу нормативної бази України.

Зауважено на проблемних питаннях щодо відсутності належної та достатньої взаємодії між суб'єктами, що, як наслідок, спричиняє дублювання виконання одного й того самого завдання щодо забезпечення національної безпеки різними органами влади, а отже, призводить до неефективності такої діяльності.

Ключові слова: суб'єкт, національна безпека, адміністративно-правове реагування, система, взаємодія суб'єктів, суб'єкт національної безпеки.

Постановка проблеми. У сучасних умовах національна безпека України перебуває під значним внутрішнім і зовнішнім тиском, що вимагає вдосконалення механізмів реагування на виклики та загрози. Зростання глобальних ризиків, зокрема військових конфліктів, кіберзагроз, економічної нестабільності та екологічних катастроф підкреслює важливість ефективної взаємодії між суб'єктами адміністративно-правового забезпечення безпеки. Держава та її інститути є ключовими суб'єктами у цій сфері, проте відсутність узгодженої системи взаємодії та кодифікованого нормативного регулювання знижує ефективність реагування. Проблема саме й полягає у дублюванні функцій різними органами, неузгодженості їхніх дій та недостатньому рівні обміну інформацією, що створює прогалини в системі національної безпеки. Крім того, сучасні виклики потребують адаптації законодавчої бази до нових умов, зокрема запровадження чітких критеріїв розмежування повноважень між суб'єктами загальної, спеціальної компетенції та допоміжними інституціями. Аналіз цих аспектів дозволить визначити ключові недоліки системи та запропонувати шляхи її вдосконалення, що є критично важливим для забезпечення стійкості держави.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Попри те, що проблеми адміністративно-правового забезпечення національної безпеки є предметом досліджень багатьох вчених (зокрема, мова йде про роботи В. Авер'янова, О. Андрійко, О. Бантишева, В. Бевзенка, О. Безпалової, Ю. Битяка, В. Білоуса, Є. Кобка, А. Комзюка, С. Константінова, М. Лошицького, М. Мельника, О. Музичука, Г. Пономаренко, Г. Ситника, А. Собакаря, М. Тищенко, З. Чуйко та ін.), у вітчизняній юридичній літературі систему суб'єктів адміністративно-правового реагування на виклики та загрози національній безпеці України, а також особливості їх повноважень та взаємодії висвітлено недостатньо, в існуючих наукових працях ці питання досліджувалися фрагментарно або в межах ширшої адміністративно-правової проблематики.

Мета статті полягає у здійсненні спрямованого комплексного аналізу повноважень суб'єктів забезпечення національної безпеки, їх взаємодії, а також висвітленні проблемних питань, що перешкоджають ефективній реалізації безпекової функції держави.

Виклад основного матеріалу. Під суб'єктом адміністративного права розуміються фізичні та юридичні особи, на яких покладено певний обсяг прав і обов'язків у галузі адміністративно-правового регулювання адміністративних відносин і які виконують функції виконавчої влади [1, с. 49–51; 2, с. 69].

Конкретного визначення поняття «суб'єкт забезпечення національної безпеки» під час дослідження виявлено не було, тому пропонується власне бачення його тлумачення, а саме: суб'єкт забезпечення національної безпеки – це коло фізичних та юридичних осіб публічного права, на яких покладено права та обов'язки в галузі адміністративно-правового регулювання адміністративних відносин, що виникають із метою забезпечення національної безпеки та забезпечення її дотримання.

На сьогодні також відсутній законодавчо закріплений перелік суб'єктів забезпечення національної безпеки, проте до 2018 р. такий перелік містив Закон України «Про основи

національної безпеки України», який зараз не є чинним. Стаття 4 зазначеного закону закріплювала повний перелік системи суб'єктів забезпечення національної безпеки [3].

З метою встановлення чіткого переліку таких суб'єктів нами було здійснено аналіз значної частини нормативно-правової бази, отже, розглянемо зазначених суб'єктів шляхом здійснення власної класифікації їх відповідно до покладених на них повноважень.

На нашу думку, можна виокремити три основні види суб'єктів, а саме:

I. Суб'єкти загальної компетенції. До таких суб'єктів варто віднести органи державної влади, що розробляють стратегії, норми щодо створення певного алгоритму дій для захисту національної безпеки країни та перевіряють результати таких дій. Ці суб'єкти, як правило, не мають основних повноважень щодо вирішення лише безпекових питань в Україні – такі повноваження є одними з-поміж інших у переліку їхніх обов'язків.

Це такі суб'єкти: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, судова влада України, Національне антикорупційне бюро України тощо.

Ключовим суб'єктом загальної компетенції є Президент України, який відповідно до ст. 106, 107 Конституції України [4], а також ст. 5 Закону України «Про національну безпеку України» [5], як глава держави, гарант державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина та Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України і Голова Ради національної безпеки і оборони України:

- забезпечує загальне керівництво в галузі національної безпеки й оборони України;

- забезпечує незалежність держави, забезпечує лідерство в галузі національної безпеки і оборони України;

- представляє до Верховної Ради України власну позицію про оголошення стану війни та приймає рішення про використання українських військ у разі збройного нападу на Україну;

- запроваджує загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану в Україні або в деяких її частинах у разі загрози нападу або загрози національній незалежності України;

- приймає у разі необхідності рішення про введення в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану, а також оголошує у разі необхідності окремі місцевості України зонами надзвичайної екологічної ситуації – з наступним затвердженням цих рішень Верховною Радою України [6] та ін.

Таким чином, Президент України здійснює загальне управління національною безпекою. Стовідсотково можна зазначити, що від дій Українського лідера (Президента України) залежить створення, підтримання та розвиток цілісної системи захисту національної безпеки країни.

У межах повноважень, встановлених Конституцією України, Верховна Рада України визначає основи внутрішньої і зовнішньої політики, національної безпеки, встановлює правову базу в цій галузі, затверджує введення надзвичайного стану і воєнного стану, проведення мобілізації, визначає загальну структуру національної безпеки, сили, функції тощо [7]. Отже, у зв'язку з тим, що Верховна Рада України має законотворчу силу, саме від її дій та прийнятих нормативно-правових актів залежить уявлення про методи забезпечення міцної системи захисту національної безпеки.

Кабінет Міністрів України є виконавчим органом влади і відіграє важливу роль у формуванні та реалізації політики держави [8]. Щодо національної безпеки його повноваження охоплюють:

1. Оборону та армійську справу – Кабінет Міністрів України визначає стратегічні напрями розвитку Збройних Сил України, приймає рішення з питань оборонної політики та забезпечення безпеки країни;

2. Зовнішню політику – формує зовнішні відносини, включно з участю в міжнародних союзах та організаціях, що впливає на національну безпеку;

3. Економічну безпеку – вживає заходів для забезпечення економічної стійкості та захисту національних інтересів у сфері економіки;

4. Систему правопорядку, шляхом здійснення контролю за правопорядком і вжиттям заходів для забезпечення безпеки громадян та держави в цілому;

5. Кризове управління, що полягає у керуванні державною безпекою в умовах кризи, як-от природна катастрофа, терористична загроза чи інші небезпеки.

Ці аспекти роботи Кабінету Міністрів України у комплексі визначають стратегію та заходи для забезпечення національної безпеки України.

Національний банк України відіграє важливу роль у забезпеченні національної економічної та фінансової безпеки [9, с. 233]. Він виконує функції, що сприяють стабільності економіки та забезпеченню фінансової безпеки країни, що має безпосередній вплив на національну безпеку в цілому.

Судова влада України також відіграє одну з важливих функцій у сфері забезпечення національної безпеки, а саме в таких аспектах: захист правопорядку; боротьба зі злочинністю; контроль за додержанням законів; вирішення конституційних питань. Суди можуть відігравати важливу роль у вирішенні конституційних спорів, що дозволяє зберігати конституційний лад та стабільність держави, забезпечувати захист прав і свобод громадян.

Суди виступають як гарант прав та свобод громадян, що є важливим для утримання соціальної стабільності та національної безпеки [10]. Отже, діяльність судів є необхідним елементом правової системи, що сприяє стабільності, справедливості та національній безпеці в державі.

Стосовно Національного антикорупційного бюро України варто зазначити, що такий суб'єкт в останні роки створює нову Україну – країну без корупції. Адже, як зазначає значна кількість вітчизняних та зарубіжних експертів, саме високий відсоток корупційних проявів в Україні унеможливує створення міцної системи національної безпеки.

Вищенаведені суб'єкти створюють початок та алгоритм дій для вирішення питання захисту національної системи, вони виконують координаційну функцію для інших суб'єктів, що будуть опрацьовані далі.

II. Суб'єкти спеціальної компетенції. До таких суб'єктів варто, на нашу думку, віднести органи, що активними діями виконують встановлений нормами закону алгоритм дій для попередження небезпеки чи усунення наслідків її впливу на систему національної безпеки країни, а саме: Раду національної безпеки України, Міністерство внутрішніх справ України та підпорядковані йому органи, Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Службу безпеки України, Службу зовнішньої розвідки України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Бюро економічної безпеки України тощо.

Відповідно до ст. 107 Конституції України Рада національної безпеки і оборони України (далі – РНБО України) є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України.

Усі вищерозглянуті суб'єкти також мають обов'язок захисту національної безпеки, але останній не є їхнім стратегічним завданням порівняно з РНБО України, адже це єдиний орган держави, що має прямим та основним обов'язком забезпечення національної безпеки. Відповідні повноваження закріплені в Законі України «Про Раду національної безпеки і оборони України» [11].

Саме зараз, під час війни РНБО України своєю роботою розробляє та здійснює сотні захисних заходів задля збереження цілісності нашої держави та захисту громадян.

Також треба звернути увагу на повноваження Міністерства внутрішніх справ України та його підпорядкованих органів, як-от: Національна поліція України; Адміністрація Державної прикордонної служби України; Державна міграційна служба України; Державна служба України з надзвичайних ситуацій; Національна гвардія України.

До основних повноважень Міністерства внутрішніх справ України у сфері забезпечення національної безпеки належать [5]:

1) забезпечення захисту прав і свобод людини, соціальних і національних інтересів, боротьба зі злочинністю, підтримання громадської безпеки і правопорядку, поліцейське обслуговування;

2) захист суверенних прав державних кордонів України та виключної (морської) економічної зони України;

3) здійснення цивільного захисту;

4) розгляд питань легальної міграції (імміграції та еміграції) та ін.

Далі слід зазначити, що Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України та інші військові формування є основою оборони держави та головним механізмом забезпечення її безпеки [12] з огляду на виконання саме активних дій, тобто безпосередню участь у захисті країни. Дії названих суб'єктів спрямовані не тільки на запобігання агресії проти нашої країни, а

й на збройний захист цілісності та недоторканності української території, а також на дотримання міжнародних договорів України.

Розглядаючи такий суб'єкт, як Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, варто зазначити, що безпечне середовище і довкілля є також однією з основних складових системи національної безпеки будь-якої країни. Основні завдання цього відомства зазначені у Положенні про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 614 від 25 червня 2020 р. «Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів». Ключовим із них визначено охорону навколишнього природного середовища, екологічної та в межах повноважень, передбачених законом, біологічної і генетичної безпеки.

Нарешті, останнім суб'єктом, котрий пропонується розглянути у цьому виді представленої класифікації, є Бюро економічної безпеки України. Економічна безпека надзвичайно важлива для країни, оскільки забезпечує високий рівень життя для громадян та дозволяє органам державної влади ефективно виконувати свої функції, зокрема щодо забезпечення України всіма необхідними ресурсами.

Під час збройного конфлікту росії та України важливість економічної безпеки стає ще гострішою [13], адже показник кількості економічних злочинів є досить високим.

Опрацьовуючи цей вид класифікації, вважаємо, що саме діяльність представлених суб'єктів створює основний та рушійний механізм забезпечення функціонування усіх ланок для формування єдиної та захищеної системи захисту національної безпеки країни.

III. Допоміжні суб'єкти. До таких суб'єктів можна віднести цільові інституції, що створюються для виконання конкретного єдиного завдання, наприклад, волонтерські установи/організації, об'єднання громадян, які можуть добровільно брати участь у заходах, що націлені на відновлення чи покращення певних безпекових напрямів.

Наприклад, роль волонтерських організацій у забезпеченні внутрішньо- та зовнішньополітичної безпеки України полягає передусім у їхній діяльності щодо зміцнення обороноздатності країни як базової складової національної безпеки та надання різної допомоги населенню країни у скрутних ситуаціях.

Що стосується громадських організацій, то за час війни накопичилося багато прикладів, коли громадяни чи певні громадські організації об'єднували свої сили та здійснювали заходи, спрямовані на поліпшення безпекової ситуації. Наприклад, за час війни Україна створила національний проєкт «Пліч-о-пліч», метою якого є об'єднання громад-партнерів для підтримки та відновлення громад, які розташовані вздовж кордону та на лінії бойового зіткнення, де значна частина об'єктів інфраструктури пошкоджена та зруйнована.

Саме такі суб'єкти більш детально розуміють потреби громадян у різних ситуаціях, адже держава просто не має змоги оцінити кожен загрозу й опрацювати її наслідки саме для конкретного громадянина, особливо якщо від впливу певної загрози страждає значна кількість населення, тощо.

У всіх опрацьованих вище нормативних актах зазначено про пріоритетність та важливість координації та взаємодії між наведеними суб'єктами, але системи постійного контролю за такою співпрацею ще не існує, а отже, в Україні немає досконалої схеми співпраці таких суб'єктів, і, як результат, виникають певні наслідки негативного характеру: дублювання зусиль; пропуск можливих загроз через недостатній обмін інформацією та співпрацю між різними суб'єктами; вразливість перед загрозами тощо.

Розв'язання цієї проблеми вимагає встановлення ефективних механізмів координації, обміну інформацією та співпраці між усіма суб'єктами національної безпеки, а також усунення будь-яких перешкод, котрі заважають такій співпраці, що і має стати головною метою для верхівки кожного державного органу.

Висновки. Таким чином, система суб'єктів адміністративно-правового реагування на виклики та загрози є важливим елементом забезпечення національної безпеки України. Аналіз засвідчив, що чинна система містить суттєві прогалини, як-от: дублювання функцій між органами, недостатня координація їхньої діяльності, слабкий інформаційний обмін та відсутність чітко визначених механізмів оперативного реагування. Система суб'єктів адміністративно-правового реагування на виклики та загрози національній безпеці України має бути комплексною, багаторівневою та інтегрованою, щоб забезпечити ефективне прогнозування, виявлення, попередження й нейтралізацію загроз. Така система повинна враховувати специфіку сучасних викликів, зокрема щодо протидії гібридним загрозам, екологічним ризикам, а також забезпечення кібербезпеки, захисту критичної інфраструктури та енергетичної безпеки. Ключовими принципами формування

системи суб'єктів адміністративно-правового реагування на виклики та загрози національній безпеці України мають стати: забезпечення єдиного підходу до управління загрозами шляхом підготовки нормативно-правових актів, що регламентуватимуть діяльність усіх суб'єктів; інтеграція державних, регіональних та місцевих суб'єктів, включно з органами місцевого самоврядування, правоохоронними органами, Збройними Силами України, державними агентствами, а також інституціями державно-приватного партнерства; розбудова міжвідомчих зв'язків за допомогою єдиних інформаційно-аналітичних платформ взаємодії та координації; використання сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту та автоматизованих систем аналізу даних, для прогнозування ризиків і прийняття рішень у реальному часі з урахуванням дії правового режиму воєнного стану; забезпечення роботи спеціалізованих центрів моніторингу загроз на основі сучасних технологій; розробка програм партнерства між державою та бізнесом для захисту об'єктів критичної інфраструктури.

Реалізація зазначеного бачення дозволить створити ефективну, гнучку та стійку систему реагування, здатну адаптуватися до нових викликів, забезпечить підвищення рівня національної безпеки, стабільність держави та ефективний захист громадян і стратегічних інтересів України.

Список використаних джерел

1. Адміністративне право. Загальна частина : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
2. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підруч. Київ : Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
3. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (втратив чинність).
4. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
5. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
6. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посібник. Київ : КНТ, 2019. 576 с.
7. Ворона П. В., Мучник А. М. Держане будівництво і місцеве самоврядування в Україні : навч.-метод. посібник. Полтава : ПП Шевченко, 2010. 98 с.
8. Шипілова Л. М. Стратегічне планування у сфері національної безпеки : курс лекцій. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2023. 143 с.
9. Житний П. В., Карамішева Г. М. Вплив економічного аналізу на систему економічної безпеки банківської діяльності. *Економіка, підприємництво, менеджмент*. 2011. № 23 (II). С. 231–235.
10. Москвич Л. М. Ефективність судової системи: концептуальний аналіз : монографія. Харків : Видавництво «ФІНН», 2011. 384 с.
11. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр#Text>.
12. Ковальський В. С., Білоус В. Т., Демський С. Е. та ін. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 320 с.
13. Як Бюро економічної безпеки боротиметься з порушниками під час війни. *Судово-юридична газета*. URL : <https://sud.ua/ru/news/ukraine/232311-yak-byuro-ekonomichnoyi-bezpeki-borotimetsya-z-porushnikami-pid-chas-viyini>.

Надійшла до редакції 22.11.2024

Прийнято до опублікування 04.12.2024

References

1. Administratyvne pravo. Zahalna chastyna [Administrative law. General part] : navch. posibnyk. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 2011. 216 s. [in Ukr.].
2. Kolpakov, V. K. (1999) Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine] : pidruch. Kyiv : Yurinkom Inter. 736 p. [in Ukr.].
3. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy [On the foundations of national security of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 19.06.2003. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (vtratyv chynnist). [in Ukr.].
4. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>. [in Ukr.].
5. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [On National Security of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2018 r. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2018. № 31. St. 241. [in Ukr.].
6. Lipkan, V. A. (2019) Natsionalna bezpeka Ukrainy [National Security of Ukraine] : navch. posibnyk. Kyiv : KNT. 576 p. [in Ukr.].
7. Vorona, P. V., Muchnyk, A. M. (2010) Derzhane budivnytstvo i mistseve samovriaduvannia v Ukraini [State construction and local self-government in Ukraine] : navch.-metod. posibnyk. Poltava : PP Shevchenko. 98 p. [in Ukr.].
8. Shypilova, L. M. (2023) Stratehichne planuvannia u sferi natsionalnoi bezpeky [Strategic planning in the field of national security] : kurs lektsii. Kyiv : VPTs «Kyivskiy universytet». 143 p. [in Ukr.].
9. Zhytnyi, P. V., Karamysheva, H. M. (2011) Vplyv ekonomichnoho analizu na systemu ekonomichnoi

bezpeky bankivskoi diialnosti [The impact of economic analysis on the system of economic security of banking activities]. *Ekonomika, pidpriemnytstvo, menedzhment*. № 23 (II), pp. 231–235. [in Ukr.].

10. Moskvych, L. M. (2011) *Efektivnist sudovoi systemy: kontseptualnyi analiz* [The effectiveness of the judicial system: a conceptual analysis] : monohrafiia. Kharkiv : Vydavnytstvo «FINN». 384 p. [in Ukr.].

11. Pro Radu natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy [On the National Security and Defense Council of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 05.03.1998. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр#Text>. [in Ukr.].

12. Kovalskyi, V. S., Bilous, V. T., Demskyi, S. E. ta in. (2022) *Sud, pravookhoronni ta pravozakhysni orhany Ukrainy* [Court, law enforcement and human rights protection bodies of Ukraine] : navch. posibnyk. Kyiv : Yurinkom Inter. 320 p. [in Ukr.].

13. Yak Biuro ekonomichnoi bezpeky borotymetsia z porushnykamy pid chas viiny [How the Bureau of Economic Security will fight violators during the war]. *Sudovo-yurydychna hazeta*. URL : <https://sud.ua/ru/news/ukraine/232311-yak-byuro-ekonomichnoyi-bezpeki-borotymetsya-z-porushnikami-pid-chas-viyny>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Andrii Kalashnyk. The system of actors of administrative and legal response to challenges and threats to the national security of Ukraine, their coordination and interaction. Ensuring national security and preventing various external and internal threats is one of the fundamental foundations of the development of society and the state. It is the actors of administrative and legal response to challenges and threats to the national security of Ukraine that ensure the protection of the country's security and create new mechanisms for its strengthening.

The main actor is the state, which uses its own mechanisms and legal measures to influence social relations and ensures the effective functioning of the security system.

National security in Ukraine is ensured by the state in the form of the authorities, society in the form of citizens and other auxiliary subjects in the form of volunteers, organizations, etc. This entity structure has a vertical structure.

The most important actor will always be the state, which, in accordance with the Constitution and internal legislation, guarantees the safety of all citizens on the territory of Ukraine, as well as protection and intercession for its citizens outside the country. This structure is further followed by society, namely Ukrainians, who by their actions contribute to state authorities in ensuring a reliable and protected system of national security, and only then auxiliary entities, which partially implement measures to improve and ensure stable protection of Ukraine's national security.

The article defines the concept of «actor of ensuring national security», analyzes their powers and interaction in the field of ensuring national security.

An important contribution of this work is the highlighting of one's own vision regarding the classification of subjects according to their powers in accordance with the analysis of the regulatory framework of Ukraine.

The work also identified and drew attention to problematic issues related to the lack of proper and sufficient interaction between subjects, which as a result causes duplication of the same task to ensure national security by various authorities, which is characterized by inefficiency as a result.

Keywords: actor, national security, administrative and legal response, system, interaction of subjects, subject of national security.

УДК 344

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-5-39

Олександр КУЧЕРОВСЬКИЙ[©]

ад'юнкт

(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ З ВІЙСЬКОВИМИ КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Досліджено окремі аспекти регламентації кримінальної відповідальності за воєнні злочини у Кримінальному кодексі України після ратифікації нашою державою Римського статуту Міжнародного кримінального суду та співвідношення воєнних злочинів і військових кримінальних правопорушень у вітчизняному кримінальному законодавстві і праві з огляду на таку ратифікацію.

© О. Кучеровський, 2024

d_clc@dduvs.edu.ua